

2025-06-05

Till Riksbankens direktion
registratorn@riksbank.se

Flexibilitet är viktigt för att underlätta den dagliga likviditetshanteringen

Designen av inlåningskravet påverkar bankernas likviditetshantering. Det finns två alternativ som är likvärdiga ur alla aspekter förutom hur likviditetshanteringen påverkas.

1. Kravet gäller en fix summa som ska deponeras varje dag.
2. Kravet gäller en volym som i genomsnitt ska deponeras under en period som motsvarar tiden mellan två räntebeslut.

Bankföreningen har förstått att Riksbanken överväger det första alternativet och vill därför uppmärksamma Direktionen på problemen med detta alternativ.

För effektivitet i den kortsiktiga likviditetshanteringen är flexibilitet i uppfyllandet av inlåningskravet att föredra. I det första upplägget saknas helt flexibilitet medan i det andra upplägget finns stor flexibilitet för bankerna att anpassa sin inlåning i Riksbanken till marknadsförhållandena. Det skulle till exempel möjliggöra för banker att undvika att deponera dagar då det är oroligt i den korta SEK-marknaden. Att behöva deponera en fast summa en sådan dag skulle i stället spä på en orolig marknad. Flexibilitet borde alltså leda till mindre svängningar i pris och ha dämpande effekter i mer oroliga marknadslägen.

Att kräva inlåning från bankerna som ett genomsnitt över tid är en väl beprövad metod och tillämpas till exempel för ECB:s kassakrav. Flexibilitet i likviditetshanteringen är särskilt viktigt med tanke på övergången mot en strukturellt lägre likviditet i marknaden när Riksbankens inhemska obligationsportfölj säljs av.

Det finns ett värde i att Riksbanken använder samma metod som ECB. Att ECB:s kassakrav inte har samma uttalade syfte som Riksbankens inlåningskrav saknar betydelse i detta sammanhang, eftersom likviditetspåverkan av ett inlåningskrav och ett kassakrav är identisk. Det finns ingen anledning till att den väl beprövade metoden som ECB tillämpar inte skulle fungera lika bra i Sverige.

Att försämra bankernas möjligheter att hantera likviditeten medför vissa kostnader. Kostnaderna är sett i relation till totala lånekostnader liten, men eftersom en fördyrad

likviditetshantering påverkar ränteläget för all utlåning i svenska kronor blir en i procent räknat mycket liten kostnad inte oväsentlig.

Ur samhällsekonomisk synvinkel medför en ökad friktion i likviditetshanteringen en kostnad, utan att ge någon fördel. Det är därtill inte osannolikt att dagens inlåningskrav kommer att öka i storlek redan nästa år. Det bli då än viktigare att undvika inlåningskravets onödiga samhällsekonomiska kostnader. Det kan här vara värt att påpeka att ECB i sitt yttrande över inlåningskravet¹ pekade på riskerna för att inlåningskravet skulle öka både volatilitet på penningmarknaden och marginalkostnaderna för likviditetsbuffertar.

Bankföreningen hemställer således om att inlåningskravet uttrycks som en volym som i genomsnitt ska deponeras under en period som motsvarar tiden mellan två räntebeslut.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Hans Lindberg

Rickard Eriksson

¹ Opinion of the European Central Bank of 16 September 2024 on the financing of Sveriges Riksbank (CON/2024/32), sida 7, stycke 2.4.

Appendix inlåningskrav

I detta appendix görs en genomgång av ett antal mer detaljerade frågor om utformningen av ett inlåningskrav.

Värdet av likviditet och löptidstransformationen

För låntagare är det en fördel om lån är långsiktiga, medan det för långgivaren är en fördel om utlåningen är kortsiktig. Bankernas löptidstransformation har därför ett samhällsekonomiskt värde eftersom sparare får omedelbar tillgång till likvida medel samtidigt som låntagarna erhåller långsiktig finansiering.

Samtidigt som löptidstransformationen har ett ekonomiskt värde medför den att det finns en potentiell instabilitet i det finansiella systemet. Det finns därför en avvägning mellan löptidstransformation och finansiell stabilitet, vilket är det kanske viktigaste skälet till att det finns bankreglering med bland annat krav på likviditet.

Specifikt om inlåningskravet

Inlåningskravet innebär att bankerna är långgivare och Riksbanken låntagare för ett räntefritt lån. För Riksbanken ligger värdet av lånet i att det är räntefritt. Till skillnad från de flesta andra låntagare spelar det ingen roll för Riksbanken om inlåningen är långsiktig eller kortsiktig. Riksbanken har extremt goda förutsättningar att hantera sin kortfristiga likviditet och det spelar därför ingen roll för Riksbanken om inlåningen som omfattas av inlåningskravet är långsiktig eller kortsiktig.

För bankerna har däremot likviditet ett ekonomiskt värde. Ett fixt inlåningskrav minskar bankernas likviditet mer än ett genomsnittligt inlåningskrav. Som ECB påpekar i sitt yttrande² över inlåningskravet leder minskad likviditet till högre marginalkostnader för att hålla likviditetsbuffertar. Högre kostnader för bankerna vältras normalt sett huvudsakligen över på bankernas kunder. (Det är inget speciellt för just banker, utan normalt sett vältras ökade kostnader för företag över på dess kunder.) Sammantaget är det därför uppenbart att **ett genomsnittligt inlåningskrav samhällsekonomiskt är att föredra** framför ett fixt upplåningskrav. **Bankernas likviditet med ett fixt respektive genomsnittligt inlåningskrav.**

Nedan följer ett mycket enkelt exempel på hur bankerna kan hantera sin likviditet under olika utformning av inlåningskravet. Även om exemplet är enkelt så illustrerar det en mekanism som gäller även i mer komplexa fall.

² ² Opinion of the European Central Bank of 16 September 2024 on the financing of Sveriges Riksbank (CON/2024/32), sida 7, stycke 2.4.

Låt oss säga att en bank har följande beräknade likviditetsprofil innan införandet av ett inlåningskrav:

Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
14	12	17	7	10	6	5	22	11	34	27	22	17	13	9

Banken har i det här exemplet anpassat sin in- och utlåning så att den beräknade likviditeten aldrig understiger 5.

Om det införs ett **fixt inlåningskrav** på 5 blir likviditeten allt annat lika följande:

Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
9	7	12	2	5	1	0	17	6	29	22	17	12	8	4

För att inte sitta med för låg beräknad likviditet behöver banken låna upp extra pengar i förväg för dag 4,6,7 och 15. Det kommer med en kostnad.

Med ett genomsnittligt inlåningskrav kan banken snabbt uppfylla kravet på inlåning och sedan vara lika flexibel som innan inlåningskravet.

Om det införs ett **genomsnittligt inlåningskrav** på 5 blir likviditeten efter bankens anpassning:

Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
5	5	5	5	5	5	5	5	5	18	27	22	17	13	9

Faktum är att banken, om den väntar till precis till slutet av dagen med sin inlåning, kan sätta in hela sin likvida behållning över natten (de 5 som banken vill hålla för ev. oväntade betalningar behövs inte längre då).

Om det införs ett **genomsnittligt inlåningskrav** på 5 och banken **väntar till slutet av dagen** med att låna in pengar på Riksbankens räntefria konto blir likviditeten efter bankens anpassning:

Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag	Dag
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
0	0	0	0	0	0	0	18	11	34	27	22	17	13	9

Hur fungerar ett flexibelt inlåningskrav ihop med det penningpolitiska styrsystemet?

Bankerna har kollektivt antingen en positiv eller negativ nettoställning mot Riksbanken. Om bankernas nettoställning är positiv lånar Riksbanken upp detta belopp till styrräntan minus 0,10 procentenheter. Om nettoställningen är negativ

Svenska
Bankföreningen
Finance Sweden

lånar Riksbanken ut detta belopp till bankerna, mot säkerhet, till styrräntan plus 0,10 procentenheter.

Om det införs ett inlåningskrav kommer bankernas nettoställning mot Riksbanken att vara oförändrad, men utgöras av summan av räntefri inlåning på belopp som används för att uppfylla inlåningskravet plus räntebärande inlåning på resterande belopp. Genom att beräkna bankernas nettoställning mot Riksbanken efter att dagsaktuell räntefri inlåning betalats in av bankerna kan systemet fortsätta att fungera precis som idag. För den händelse att inlåningskravet medför att bankernas nettoställning blir negativ måste Riksbanken låna ut tillräckligt med pengar i repotransaktioner för att bankerna ska kunna uppfylla inlåningskravet. Det gäller vare sig inlåningskravet är fixt eller genomsnittligt.

För genomförandet av **penningpolitiken är det alltså ingen skillnad** om inlåningskravet är fixt eller genomsnittligt.